32ste jaar. — Nr 104.

Zaterdag 29 Augustus 1885.

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **groote Markt, n° 37-39, te Tongeren.**

Abonnement

Drie maal per week **6** francs per jaar.
Twee » » **5** » »
Een » » **4** » »
Een blad afzonderlijk **15** centimen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** centimen per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of midden in het blad : **1** fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 29 AUGUSTUS.

Van alles wat.

In zijne laatste zitting heeft de **gemeenteraad** zich bezig gehouden met de belangrijke zaak onzer gemeente scholen.

Haasten wij ons te zeggen dat de katholieke meerderheid hier alweer tastbare blijken harer gematigdheid gegeven heeft.

Zij heeft de onnoodige bewaarschool in het Begijnhof afgeschaft en de katholieke bewaarschool bestierd door de zusters van Maria, aangenomen.

En dat is genoeg om de geuzen in den gemeenteraad zoowel als de herbergblaffers aan den gang te zetten. 't Is waarachtig nooit meer gehoord !

∴

Welk is de plicht van den gemeenteraad ? Is dat niet van zich volgens den wil der kiezers, dat is te zeggen der inwoners, te gedragen ? En welk is de wil der inwoners van Tongeren in zake van onderwijs ? Daar behoeft niemand naar te vragen ; dat blijkt klaar als de zon uit het getal leerlingen die de verschillende scholen volgen.

Waarom zenden de inwoners van Tongeren hunne kinderen naar de katholieke scholen en waarom blijven de banken der geuzen scholen om zoo te zeggen ledig staan ? Is dat niet omdat de ouders den voorkeur geven aan het katholiek onderwijs en omdat zij geen betrouwen hebben in de officieele school ?

Met recht kan men zeggen dat alle kinderen der stad de katholieke scholen volgen en dat de officieele scholen geene andere kinderen hebben dan die van eenige officieele personagiën of van menschen die niet vrij zijn te handelen volgens hunnen eigen wil.

∴

Wij zijn van gedacht dat onze gemeenteraad veel te gematigd handelt. Het land heeft de katholieke meerderheid naar de Kamers gezonden om een einde te stellen aan den geuzen schoolboel van M. Van Humbeeck. De kiezers van Tongeren hebben op hunne beurt de liberale meerderheid van het stadhuis afgedonderd, juist om te protesteeren tegen het officieel onderwijs en om hunnen voorkeur uit te drukken voor de katholieke scholen. En vandaag, wanneer onze katholieke gemeenteraad een ledigstaande katteschoolke afdankt en de bloeiende school der zusters aanneemt, dan komen u daar op het stadhuis een paar grootsprekers die nooit eene roode duit uit hunnen zak gehaald hebben om het onderwijs te ondersteunen, een dom sermoon doen tegen de katholieke scholen ! 't Is om te lachen !

MM. Barthels en Claikens, die meenen veel gedaan te hebben wanneer zij komen zeggen dat zij geene scholen van de priesters begeeren, zouden veel beter doen van eene lijst van onderschrijving te openen voor het onderhoud van een onderwijs volgens hunne goesting. Allo, groote liberale verstanden, komt eens te voorschijn met iets anders dan met kale woorden. Doet eens wat de katholieken gedaan hebben en sticht eens eenige scholen met uwe eigene centen. Daar zijt gij niet van t'huis, hé ! Zwijgt dan ook maar.

∴

Wij hebben, ten tijde der geuzenwet van 1879, de katholieken van Tongeren zien samenspannen om een volledig katholiek onderwijs in te richten. Van aan dat prachtig en uitmuntend college der heeren Josephieten, hetwelk reeds zoo schoone vruchten draagt, tot de geringste bewaarschool toe, hebben de tongersche katholieken scholen geopend en bekwame meesters en meesteressen aangesteld zonder dat die schitterende krans van bloeiende onderwijsgestichten een centiem aan de stad heeft gekost.

Waarom legden de katholieken zich deze groote lasten op ? Omdat zij de zielen hunner kinderen niet wilden laten besmetten door de aanraking der geuzerij, omdat zij de opvoeding hunner zonen en dochters niet wilden toevertrouwen aan menschen die zelfs hunne eerste godvruchtige plichten niet vervullen. De tongersche katholieken hebben gezegd : kost wat kost.

Zij zullen haar niet hebben
De schoone ziel van 't kind !

En die schoone ziel hebben de geuzen niet gekregen ; de katholieken hebben ze manhaftig verdedigd tot den dag dat het gansche land als een enkel man is opgestaan en den geuzenkraam het onderste boven heeft geworpen.

Ziedaar, geuzen, een voorbeeld dat gij te volgen hebt ; handelt gelijk de katholieken gehandeld hebben toen zij in minderheid waren, en dan zal het volk u bewonderen en van u zeggen hetgeen sedert lang van de katholieken gezegd werd : dat gij deftige en overtuigde mannen zijt die iets anders dan kale zagerijen ten dienste hunner denkwijze stellen.

De katholieken bouwen katholieke scholen op hunne kosten. De geuzen willen geuzenscholen hebben op kosten van de stad.

∴

Het geschreeuw der geuzen tegen de handelwijze der katholieke meerderheid van den gemeenteraad bewijst eene zaak, namelijk dat men van wege de tongersche geuzen geenen dank moet verwachten, met welke groote gematigdheid men ook te werk ga. De katholieke gemeenteraad heeft voorzeker de ruiten niet ingeslagen, zoo als men te Tongeren zegt. Hij heeft zoo veel mogelijk de vroeger benoemde onderwijzers in hunne plaatsen gehandhaafd en hunne jaarwedden behouden. En wat zien wij ? Is de geuzerij daarvoor het minste dankbaar jegens de katholieke meerderheid ? Geenszins. De afschaffing van dat onnoozel bewaarschooltje uit het Begynhof, de enkele aanneming van de bewaarschool der zusters, dat alleen is genoeg om de geuzen te doen schreeuwen alsof men hun de ooren afsneed.

Is dat niet het klaarste bewijs dat men niets wint met toegevend te zijn jegens de geuzen ?

Dat onze katholieke vrienden op het stadhuis zich in het vervolg maar goed herinneren dat zij gekozen zijn om in zake van onderwijs de katholieke grondstelsels toe te passen. Dezen wil hebben de katholieke kiezers hun duidelijk uitgedrukt en dien wil zijn zij verplicht op het stadhuis uit te voeren.

∴

De lange processie der schoolfeesten is deze week in onze stad gesloten geworden door de **prijsuitdeelingen** aan de leerlingen der katholieke meisjesschool bestierd door Mej. Criens en der bewaarschool der Zusters van Maria.

Bij elke dezer twee plechtigheden was de zaal te klein om de toegestroomde menigte te bevatten ; reeds lang voor het bepaald uur waren de deuren belegerd.

In deze menigte waren alle rangen der maatschappij vertegenwoordigd. De rijken aan wier milddadige giften wij het oprichten en het onderhouden van het katholiek onderwijs te danken hebben, waren daar tegenwoordig zoowel als de armen, en dit schouwspel waar wij nooit in de officieele schoolfeesten getuigen van waren, is het beste bewijs van het groot belang dat de katholieke inwoners van Tongeren aan de kinderen des armen toedragen. De armen hebben hierdoor eens te meer gezien aan welken kant zich degenen bevinden die hun interest dragen en hunne kinderen liefhebben.

De bevolking van Tongeren is katholiek in het hart. Gedurende vijf jaren heeft zij haren afkeer te kennen gegeven voor de geuzen scholen ; zij heeft hun hare kinderen geweigerd en zij heeft deze toevertrouwd aan die verdienstige onderwijzeressen der katholieke scholen die liever aan hun christen geweten getrouw bleven dan de gunsten der geuzen aan te nemen. Die onderwijzeressen hebben den voorkeur gegeven aan een leven van zelfopoffering welk hun geweten hun oplegde, liever dan zich te laten verleiden door de schitterende beloften van den grootmeester der vrijmetselarij die gezworen had het catholicismus in het graf te rollen.

Eer aan de verdienstige onderwijzeressen der H. Lutgardis en der katholieke bewaarschool die op zulke uitstekende wijze hunne moeilijke taak volvoerd hebben. Eer vooral aan Mej. Criens, de uitmuntende bestierster der H. Lutgardis school, wier verstandige directie niet weinig bijgedragen heeft om het katholiek onderwijs in onze stad tot het hooge punt dat het bereikt heeft te verheffen.

Wij zullen in geene bijzonderheden treden over de plechtigheid der prijsuitdeelingen. Het zij ons genoeg te zeggen dat de toejuichingen welke de oefeningen van gymnastiek en declamatie begroet hebben, ruim verdiend waren.

∴

Dagelijks, om zoo te zeggen, maken de liberale bladen aan hunne lezers wijs dat de broerkens-scholen niet deugen en de broerkens gansch onbekwaam zijn de volkskinderen te onderwijzen en op te voeden.

Ziehier nu alweer, voor de honderdste maal misschien, het ontegensprekelijk bewijs dat de liberale dagbladen onbeschaamd liegen en de broerkens op de oneerlijkste wijze belasteren :

Broeder Alexis-Marie, van de Broeders der Christene scholen, komt een nieuw en schitterend blijk te ontvangen van de achting welke zijne werken over de aardrijkskunde overal genieten.

Dr O'Reilly, van Londen, lid der jury van de Wereldtentoonstelling van 1884, is gelast geweest in persoon, aan den nederigen doch zoo geleerden broeder, de gouden medalie, die hem toegekend werd, te overhandigen.

Dr O'Reilly heeft daarenboven aan broeder Alexis aangekondigd dat de koninklijke Britanische maatschappij geheel zijn schoolmaterieel heeft aangekocht om in het school-museum van Londen geplaatst te worden.

Onze lezers weten misschien dat meestal de Staten van Europa en zelfs het gouvernement van Canada, van Brazilië en Japonie, enz. enz. het schoolmaterieel der Broeders hebben aangekocht.

Is dat geen onwederlegbaar bewijs dat het broerkens-onderwijs wel zoo slecht niet is dan de liberalen het ons wel willen wijs maken ? Is er wel éene liberale school die op zulke vermaardheid, op zulken eerbied in de vreemde landen mag roemen ?

Voegen wij er nu nog bij dat het niet enkel te Londen is, maar OVERAL dat de broerkens zulke schitterende onderscheidingen behalen. Op de Wereldtentoonstelling van Antwerpen alweer hebben zij verscheidene eerediplomas (de hoogste onderscheiding), en gouden medalies behaald.

Moeten de liberalen geene eerlooze kerels zijn om, niettegenstaande dit alles, hardnekkig aan het volk te blijven zeggen dat de broerkens scholen niet deugen en de broerkens zelf dommerikken zijn ?

∴

Uit het driejaarlijksch verslag over den toestand van het landbouw-onderwijs, onlangs openbaar gemaakt, blijkt dat ieder der gediplomeerde leerlingen van de veeartsenijschool van Kuregem niet minder dan 8000 fr. kost.

De leerlingen der landbouwschool van Gembloers kosten aan den Staat 356,000 fr. boven de winsten opgebracht door de hoeve welke zij bebouwen, hetgeen komt op meer dan 9,000 fr. per leerling.

De leerlingen der landbouwschool van Vilvoorde kosten 6,290 fr. per hoofd aan de lastenbetalers ; die der hofbouwschool van Gent kosten 3,000 fr. ieder.

Daarentegen kosten de leerlingen der landbouwschool van Leuven niets aan den Staat. Het is waarschijnlijk daarom dat zij, volgens de liberalen, niet weerdig zijn eenig ambt te bedienen. De heeren liberalen gaan waarschijnlijk uit van het stelsel dat men slechts de weerde van iets kent wanneer men het peperduur betaald heeft.

∴

Toen verleden jaar de katholieken 't bewind overmeesterden, was het een oorverdoovend geschreeuw en getier geheel 't land door van al wat van verre of nabij meespande met de partij der *bescharing* !

Zonder aarzelen riepen die mannen en hunne organen dat de katholieken niet lang zouden meester zijn, dat zij door bedrog en omkooperij 't bewind hadden overweldigd, en het land wederom de heerschappij der ultramontanen niet ging dulden.

't Is klaar dat het een ordewoord was van de vrijmetselaars, die er op uit waren om 't land in oproer te brengen.

Maar dat komediespel is maar gedeeltelijk gelukt en men kon de wegzending van gansch 't ministerie niet bekomen.

Sedert dien zijn de liberale oproermakers ontmoedigd, omdat zij zien dat de katholieke partij van geheel 't land 't akkoord is, en niet in vijf of zes brokken verdeeld is gelijk den liberalen hutsepot.

't Ministerie van 10 juni 1884 houdt zich sterk en gaat geen duim achteruit voor het geschreeuw van zijne tegenstrevers.

En 't land wint er veel bij, want 't geen krom was, begint recht gemaakt te worden ; en vele dwaasheden hebben opgehouden.

Ja, de kliek Frère-Bara bepaalde zich met woorden ; maar nu zijn het daden.

Ziedaar, lezers, wat een goddeloos blad van Brussel, *La Réforme*, dezer dagen bekende, toen het zegde : « dat de katholieken in een jaar meer nuttig werk verricht hadden dan de liberalen in 6 jaar ! »

En zulke bladjes zeggen nog al somtijds de waarheid zonder dat zij het zelve weten.

∴

Men zegge niet meer dat de liberalen geldpitsers zijn. De *Chronique* heeft dat wel gezeid, maar 't was op een oogenblik dat zij haar verstand verloren had.

Te Sotteghem hebben zij eene vrije geuzenmamzelschool geopend.

De twee meesteressen zijn betaald met hun wachtgeld : 1100 en 1000 frank. De liberalen ontsnoeren hunne beurs niet en ze hebben de eere en bate van eene vrije school te bezitten.

Wat zegt men daarvan ? Zijn ze niet mild, de liberalen ?

En nog roept de *Chronique : tous pingres !*

∴

Eene vrijdenkersmaatschappij, *Les Soirées populaires*, van Verviers, heeft een reisje in Italie ingericht. 60 personen gaan mede. Op die 60 zijn er 59 *onderwijzers en mamzels*, die ieder 390 fr. voor hunnen trein zullen betalen. O vervloekte klerikalen, hebt gij geen compassie met die ongelukkigen die zullen mogen wandelen in de schaduw der oranjeboomen, terwijl de vlaamsche boeren zweeten ?

∴

Wanneer de geuzen ons bestrijden, nemen zij hunnen toevlucht tot leugens. Dit is een bewijs dat onze zaak goed is, want ware zij slecht, dan had men geene leugens *noodig* om haar af te breken. Het gedrag dier logenaars moet dus alle strijders versterken in den kamp voor 't Goede tegen de Logie.

∴

Het Congres der ijzerenwegen te Brussel, heeft ook de zondagrust der bedienden niet vergeten. De wensch wierd daar uitgedrukt, dat de werklieden, in 't belang van 't bestier en van hen zelven, wekelijks eenen rustdag zouden genieten, en dat die rustdag vooral des zondags en met Kerkelijke feestdagen moet worden vergund. De beweging der zondagrust doet dus meer en meer vooruitgang.

∴

Hoe laag en kleingeestig de liberale bladen te werk gaan tegen al wat geestelijk is, blijkt uit de vermelding van decoraties van nonnekens. Zij zetten dan niet dat er eene kloosterzuster gedecoreerd is, maar enkel eene *ziekenverpleegster*, alsof er enkel spraak ware van eene wereldlijke vrouw. De zelfopofferingen van den godsdienst hinderen dat goddeloos volk.

De eerste spoorwegreis in België.

Den 5 mei 1835 werd de eerste belgische spoorweglijn tusschen Brussel en Mechelen, ter lengte van 33 kilometers, geopend.

De opening was eene gebeurtenis van groot belang en bracht in het geheele land levendige belangstelling teweeg. Men vreesde voor ongelukken en vijandige betoogingen ; de *Moniteur* bevatte dan ook den 5 mei eene mededeeling die tot doel had om de personen gerust te stellen die in den feesttrein zouden plaats nemen, en de arbeiders onder het oog te brengen dat de ijzeren wegen wel verre van hunne middelen van bestaan te benadeelen, tot uitbreiding van den handel aanleiding zouden geven en hun de gelegenheid tot velerlei soort van arbeid zouden verschaffen.

De vrees was niet geheel ongegrond, want het plan tot het stichten van spoorwegen was door karrelieden en sleepers, boodschaploopers en herbergiers, die aan de groote straatwegen woonden, slecht opgenomen.

In den morgen van 5 mei was in de omstreken van de statie der « Groendreef » eene groote volksmenigte verzameld ; de boomen zaten vol straatjongens en de daken der huizen van den Antwerpschen steenweg waren zwart van de menschen.

Een ooggetuige beschreef op de volgende wijze het eerste tochtje van Brussel naar Mechelen :

« Iedereen had plaats genomen, de kanonnen bulderden, de trompetten schetterden en vroolijke muziek deed zich hooren. De *Flèche*, bestuurd door den heer de Ridder, vertrok. Deze locomotief genoot de eer het eerst te rollen en trok zeven rijtuigen met officieele personen. Weinige minuten later volgde de *Stephenson*, die evenzeer zeven rijtuigen voortbewoog en bestuurd werd door den heer Simons.

Op het oogenblik dat de eerste trein in beweging zoude komen, was de spanning zoo groot, dat men in de Groendreef eene muis kon hooren loopen, maar toen de *Flèche* vertrok, en de *Stephenson* daarop met volle kracht afging, weergalmden luide kreten en toejuichingen, die op luidruchtige wijze blijk gaven van den geestdrift der menigte.

Tot nog toe had de *Elephant* zich niet bewogen, maar gewacht tot dat de beide collegas den weg vrij zouden laten ; toen dit geschied was, vertrok ook hij, 16 bankwagens voorttrekkende, in de derde waarvan ik een plaatsje verworven had.

LENORA

OF

EEN VOORBEELD VAN KINDERLIEFDE

(6e VERVOLG.)

XIV.

Den volgenden morgen trad Godfried reeds vroegtijdig Rykhart's kamer binnen.

— Rykhart, zegde hij, ik had zoo even de paarden laten zadelen. Ik wilde met u naar Niederstein rijden, om u weer in het bezit van uwen burg en uwe goederen te stellen, maar mijne echtgenoote was van meening, dat het kasteel, waar sinds geruimen tijd krijgsknechten huishielden, er niet al te best zou uitzien, en dat men het eerst in orde moest brengen. Daarin, geloof ik, heeft zij gelijk. Blijf dus met Lenora nog eenigen tijd bij mij, waarde Rykhart. Binnen deze muren hebt gij vele treurige dagen beleefd, laat ons dan nu te zamen er ook eenige blijde dagen doorbrengen.

Met dien voorslag was Rykhart zeer ingenomen, en hij volgde Godfried naar de groote zaal, waar spoedig ook de ridders Siegebert en Theobald met hunne schildknapen verscheenen. Terwijl Godfried zijne gasten den geheelen burg rond leidde, om al het merkwaardige te beschouwen, had de edelvrouw aan de jonkvrouw hare geheele huishoudelijke inrichting in al hare bijzonderheden laten zien. Vervolgens wilde Lenora nog de portierswoning bezoeken, en Godfried's echtgenoote vergezelde haar derwaarts. Toen zij over het slotplein kwamen, voegden Godfried en Rykhart zich bij hen. Juist zat de portier in zijnen lenningstoel van de vermoeienissen van den tocht uit te rusten. Toen hij Godfried's stem hoorde sprong hij op om de deur te openen. Daar stond Lenora voor hem.

— Hé, Lenora ! riep hij uit, maar vergeef mij, jonkvrouw Lenora wilde ik zeggen. Wel, wel, wat heb ik toch van u moeten vernemen ! Maar komt met de edele heeren en de dame toch eerst binnen ! Zie zoo ! Ja, ja, ging hij voort, eerder had ik mij voorgesteld dat de lucht zou vallen dan dat ik zou hebben geloofd dat mijne dienstmeid eene jonkvrouw von Niederstein was. Zoo iets is nog nooit gezien of gehoord. En toch moet ik er mij van den anderen kant van verwonderen, dat ik, domkop, het niet vroeger bemerkte dat gij de dochter van ridder Rykhart waart. Gisteren avond eerst, toen zich onder de verwonderde krijgslieden op het slotplein de groote opschudding verspreidde, die dit zonderling geval had veroorzaakt, en ik dat van hen vernam ging bij mij een licht op, waarom gij zoo medelijdend waart geweest jegens den gevangen gehouden ridder. Nu, ik prijs u om uwe kinderliefde, en God, en, volgens ik zie mijn geëerbiedigde meester, hebben er u voor beloond. Maar mijne vrouw, die was over dit alles verwonderd ! zie, dat is niet om te zeggen. Zij geraakte bijna haar verstand kwijt.... Nu, zij zelve mag u verschooning vragen voor de spijtige woorden die zij u soms heeft toegestuurd.

Bedremmeld stonden de twee kinderen van den portier in eenen hoek van het vertrek ; maar toen Lenora tot hen was gegaan en hen met hare gewone vriendelijkheid had aangesproken schepten zij weer moed, en Bertha zeide :

— Nu zijt gij toch schoon gekleed, Lenora ; alles is geheel nieuw, tot zelfs uw gelaat.

— Dat vind ik heel goed, voegde Orthmar er bij, als Lenora onze dienstmeid nu maar blijft....

Godfried en al de overigen begonnen te lachen, terwijl de jonkvrouw vroeg :

— Maar waar is toch uwe moeder ?

— Toen gij allen langs de eene deur binnen kwaamt, is zij dadelijk langs de andere uitgevlucht, antwoordde Orthmar.

Lenora ging de deur uit, die van de kamer naar de keuken leidde, en kwam spoedig met de portiersvrouw weer binnen. Verlegen bleef zij staan, toen zij dit edel gezelschap in de kamer ontwaarde.

— Jonkvrouw, zegde zij tot Lenora, ik moet u duizendmaal verschooning vragen voor de harde woorden die ik u zoo dikwijls heb toegesproken ; maar vergeef het mij, want ik wist niet dat gij van zulke hooge afkomst waart en welke groote eer u nog eenmaal moest te beurt vallen...

— Goede vrouw, sprak Godfried's echtgenoote, men moet den deugdzamen en braven mensch, al is hij ook gering, goed behandelen ; rang of schatten maken den sterveling niet beter ; alleen de deugd en godsdienstzin veredelen hem. Nu voelt gij berouw en schaamte omdat gij tegen uwe voormalige dienstmeid vroeger zoo onvriendelijk waart, omdat zij thans onder eene andere gedaante als eene jonkvrouw, voor u staat ; maar nog smartelijker berouw zou ons kwellen, nog grootere beschaming zou ons treffen, als wij hier op aarde de armen met trotschheid en minachting behandelden en hen dan, in eene betere, onvergankelijke wereld, in al hunne heerlijkheid aanschouwden.

De portiersvrouw bekende dat de edelvrouw volkomen gelijk had en vroeg weenend Lenora om vergiffenis.

— Alles is vergeten en vergeven, antwoordde de jonkvrouw vriendelijk. Laat mij slechts een paar woorden tot u zeggen : Gij hebt geen kwaad hart ; gij zijt eene zorgvuldige echtgenoote, eene goede moeder, eene voortreffelijke huishoudster ; maar zoodals gij zelve het bekent, zijt gij wat opvliegend en spoedig geraakt ; dan weet gij u, in uwe gramschap, niet meer te beheerschen ; dan zegt en doet gij dingen, waarover gij naderhand gewis berouw hebt. Tracht zooveel op u zelven te vermogen dat gij uwe opvliegendheid, uwe gramschap meester wordt. Bedenk dat geduld en zachtmoedigheid de plichten eens Christen zijn. En wanneer gij weer eene dienstmeid krijgt, welke het niet aan goeden wil ontbreekt, verlang dan niet dat zij oogenblikkelijk alles met evenveel overleg en bekwaamheid doet als gij zelve ; breng haar met zachtmoedigheid en liefde hare misslagen onder het oog, en zij zal zich laten onderrichten, zich naar u schikken, en u achten en liefhebben. Volg mijnen raad, en gij zult er eer en vreugde, geluk en zegen van plukken.

— Bravo ! dat is verstandig gesproken, zegde Godfried. Wat gij daar hebt aangehaald, komt overeen met hetgeen mijne overledene moeder mij meermalen voorhield, met dit onderscheid slechts dat zij het gewoonlijk in eene korte uitdrukking samenvatte : « Godfried, Godfried, sprak zij dan, wat meerder nadenken, wat meer verstand en wat minder drift, daarmee komt men het best door de wereld. »

Na verloop van eenige dagen trokken ridder Godfried met zijne echtgenoote, Rykhart en Lenora naar Niederstein, begeleid door een aanzienlijk gevolg gewapende krijgslieden en prachtig uitgedoste bedienden. Het nieuws van hetgeen er te Salzburg was omgegaan, had zich reeds allerwege verspreid. In al de dorpen en gehuchten van Godfried's gebied, die zij doortrokken, kwamen er uit elk huis en hutje vroolijke menschen te voorschijn, die zich verheugden over de eensgezindheid der beide ridders, maar die vooral de jonkvrouw wilden zien, die haren vader zooveel liefde betoond en den kleinen Rudolf met zooveel heldenmoed uit den put gered had.

Maar toen Rykhart op zijn eigen grondgebied kwam, was het overal zeer stil en alle plaatsen schenen als uitgestorven. Daarover was de ridder verwonderd, en hij verdiepte zich in allerlei gissingen ; doch toen hij de buitenste poort van zijn kasteel binnenreed, zag hij dat het geheele plein vol menschen was. Daar hadden zich al zijne onderhoorigen verzameld en stonden in geregelde orde geschaard. In naam der mannen werd het woord gevoerd door Steyler. De goede man wilde zijnen slotvoogd met eene sierlijke toespraak verwelkomen. Hij begon met ernstig gelaat aldus te lezen :

— Hoogachtbare, edele... edele... heer. Aange... aangezien... het is geschied, dat... dat...

Hier zweeg hij. De brave man was zoo aangedaan, dat hij bijna onophoudelijk stotterde en geene woorden meer kon uitbrengen. Echter herstelde hij zich en sprak :

— Vergeef het mij, edele ridder, dat ik mij niet naar behooren kan uitdrukken. Op het oogenblik dat ik u van aanzicht tot aanzicht aanschouwde is al het van buiten geleerde mij uit het hoofd gegaan. Thans weet ik niets anders meer te zeggen, dan dat ik, nu ik dezen dag nog heb mogen beleven, gaarne wil sterven.

Ook Steyler's vrouw begroette met eenige woorden haren geachten gebieder en de jonkvrouw Lenora ; doch hare vreugdetranen zegden meer dan hare woorden. Ja, de ontroering van al die brave landbewoners was zoo groot dat zij in tranen uitbersten en nauwelijks het : *Leve ridder Rykhart !* konden uitbrengen.

Vader en dochter, zelfs tot weenens toe bewogen, gingen nu door de rijen dier gelukkige menschen. Op de verhevenheid voor de binnenpoort, waardoor men in het kasteel kwam, bevonden zich de ridders Siegebert en Theobald, benevens verscheidene anderen met hunne vrouwen, zonen en dochters in feestgewaad, en door eenen talrijken stoet van bedienden omgeven. Vooraan stond Anna, de brave dochter van Steyler, met een bloemenkrans op het hoofd en in 't wit gekleed. Zij had een purperrood kussen in de handen, waarop de sleutels van het kasteel lagen, blank als zilver en met gouden kwasten versierd.

— Edele jonkvrouw, zegde zij tot Lenora, gij hebt uwen dierbaren vader niet slechts uit zijnen kerker bevrijd, maar door uwe kinderliefde hem